

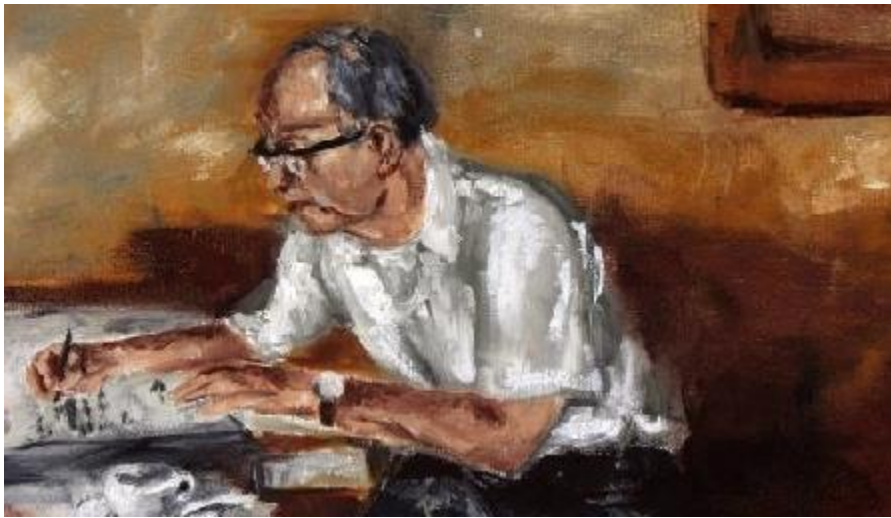
HỘI ÁI HỮU BIÊN HOÀ

Website: www.bienhoatx.com

Email liên lạc: datlam1951@yahoo.com

Hội Ái Hữu Biên Hoà hân hạnh giới thiệu đến quý vị bài: **Bút Ký: Thông Dịch Viên Chiến Trường** của đồng hương **Phương Điền Nguyên** đóng góp trên diễn đàn. Hội chân thành cảm tạ quý vị tác giả. Kính mời quý vị thưởng lãm.

Trân trọng.

Bút Ký

Thông Dịch Viên Chiến Trường *phương điền nguyên*

Sau khi Tổng Thống Ngô Đình Diệm bị các tướng lãnh đảo chánh bắt được lúc trốn vào nhà thờ Cha Tam trong Chợ Lớn, ông cùng em là cố vấn Ngô Đình Nhu bị giết trong thiết vận xa M113, thì quân số Hoa Kỳ gia tăng rất “thoái mái”. (*Vì Tổng Thống Diệm ngăn cản việc đưa thêm quân Mỹ vào Việt Nam*). Đến giữa cuộc

chiến 1965-1970 thì quân số Hoa Kỳ và các đồng minh như Phi-Luật-Tân, Nam-Hàn, Úc, Tân-Tây-Lan... lên đến gần nửa triệu quân; cho nên, nhu cầu thông dịch viên rất cấp bách (1).

Quân Pháp vừa mới trao trả nền độc lập non trẻ cho Việt Nam trước đó “*chưa đầy thôi nôi chục năm*” (nếu tính từ lúc các tàu của Mỹ giúp đưa khoảng triệu dân Bắc di cư vào Nam 1954) thì tình hình chính trị toàn miền Nam khoảng thập niên 60 của thế kỷ XX, các phe đảng bị “*thu hẹp/giải tán*”, rất mập mờ. Bình Xuyên bị dẹp... nửa vời ở khu Rừng Sát, mà vẫn còn đóng quân ở cầu Nhị Thiên Đường, Xóm Củi thuộc liên tỉnh lộ xuống Gò Công. Trong khi đó, tướng Trịnh Minh Thế của Cao Đài bị giết; nên Tướng Ba Cụt của Hoà Hảo phải co cụm thế lực ở miền Tây. Cho nên lòng dân “*phân vân/tinh thần chập chờn*” chưa biết ngã về đâu, vì chánh quyền của Thủ Tướng Diệm chưa vững. Lối sống “*như trong mê cung đầy nghi kỵ*”. Và các nhóm chính trị cơ hội chủ nghĩa (opportunism) lợi dụng thời cơ tập hợp các thế lực để yểm trợ phe này, dẹp phe kia rất rộn ràng.

Một cảnh đời vừa mới tương phùng “*tình Bắc duyên Nam*” trong cõi nhân sinh Cộng Hoà chưa mấy hân hoan, mà người dân khi ra đường nhìn không gian thân yêu lúc nắng chiều đổ xuống mà lòng đầy tâm trạng. Nhất là tại thủ đô Sài-Gòn! Cuộc sống ngày càng hạn hẹp, tương lai phập phồng bức rức không biết vì đâu. Cuộc đời như “*giấu mặt/giấu tình*”. Chỗ này Việt Cộng phao kích vào trường học, nơi khác xe đồ bị giật mìn... Cộng thêm tình hình tranh tối tranh sáng của chính quyền chưa ổn định càng làm lòng dân mất niềm tin. Trong khi đó, các báo Sài-Gòn rộn ràng đưa tin bác sĩ Dương Quỳnh Hoa bỏ Sài-Gòn theo Việt Cộng vô bung!

Vì thế, sức ép bóng ma chiến tranh, tạo lòng người bao bất ổn như chưa từng nản đến thế!

Tôi đang học trường trung học tư thục Hàn Thuyên ở Bàn Cờ với nhóm bạn hữu: Thông Reo, Nguyễn Thế Đình, Hoàng Việt Thuỷ... Ông anh cho tiền đóng học phí đều đều, sau khi tôi đi học lại. Nhưng tôi bị mất căn bản vì tình thế và thời cuộc lúc teenage. Gia cảnh 1 mẹ với 4 con đơn chiếc, nên tôi phải ra đời sớm. (*Có lúc làm bồi ở Thị Nghè cho trại Pháp. Kế đi bán carte postal dạo quanh các nhà hàng Givral/La Pagode có người Pháp ăn. Và năm 16 tuổi, trốn nhà lấy khai sinh ông anh đi làm thông dịch viên tiếng Pháp... cho quân đội Bình Xuyên*). Nên cuối khóa học thi tú tài rớt. Tôi mang mặc cảm trầm tư không kích lệ đó vào Hội Việt-Mỹ để học tiếng Anh, nghĩ còn có khi hữu dụng cho thân, chớ ngoài đời không biết làm gì.

Và theo lệnh động viên mọi người đến tuổi thì phải nhập ngũ. Thuở ấy, tại rạp Đại Nam/Sài-Gòn là nơi ghi danh cho lớp thông dịch viên đồng hoá của quân đội Việt Nam Cộng Hoà (VNCH). Nhưng tôi không vào giai đoạn tuyển chọn này! Tôi đi tắt, vào “*Camp Good Men*” của Lực Lượng Đặc Biệt (LLDB) Mỹ (*Green Beret*), bản doanh đóng tạm trong Quân Vụ Thị Trấn của Biệt Khu Thủ Đô Sài-Gòn, ghi danh làm thông dịch viên dân sự cho các Team A đóng dọc biên giới Việt-Miên, lương tiền nhiều hơn. Vì những “*Toán A*” cố vấn Lực Lượng Đặc Biệt Mỹ có quân số ở trại chùng tiểu đội, chỉ huy dăm ba đại đội Dân Sự Chiến Đấu (CIDG) do CIA tài trợ (*để quân đội VNCH quản lý, qua trung gian của các toán cán bộ LLDBVN*) tuyển mộ các thành phần bất

hảo/bất mãn xã hội hay du đảng, kể cả lính đào ngũ... cũng như người Miên để làm lính (*không số quân*).

LLDB Mỹ có LLDB VN yểm trợ sĩ quan/hạ sĩ quan làm cán bộ đóng sát bên cạnh. Cố vấn LLDB Mỹ có phù hiệu trên bê-rê xanh “*De-Oppresso Liber*” (*Giải Phóng Kẻ Bị Áp Bức*) có nhiệm vụ huấn luyện tác chiến, nên lính Dân Sự Chiến Đấu (DSCĐ) này rất gan dạ/liều lĩnh. Và cũng vì nhu cầu cấp bách và đột ngột nên sĩ quan LLDB Việt Nam trong thời gian trên rất thiếu nên được mang cấp bậc “*nhiệm chức*” (6) để làm việc với cố vấn Mỹ. Trung úy được đặc cách mang lon đại úy đi làm trưởng trại cho tương xứng với Team A, cố vấn trưởng cũng đồng cấp.

Lúc đầu...Tôi được anh Bùi Thụy Băng** làm trưởng phòng Camp Good Men tuyển dụng Thông Dịch Viên (TDV) đưa đi các trại. Anh cho tôi đi trại đầu tiên là “*Chiến Khu D*” ở Nước Vàng, tỉnh Phước Thành. Trại trưởng là đại úy (*hàm*) Vương Sao. Ông là người trẻ, nhanh nhẩu, hơi tự kiêu. Ông không mấy thiện cảm với thông dịch viên. Tình cờ gặp ông trong trại, ông liền hỏi thử tôi: “*Nước chậm phát triển là gì cậu?*” Tôi trả lời: “*Underdeveloped Country*”, *thừa đại úy*”. Đúng y như rằng! Ông lừ mắt nhìn tôi rồi thôi. Và tôi còn nhớ trong buổi giao thời Mỹ-Việt mới chung đụng nên Mỹ-Việt chưa ăn ý trong quan hệ nên thường bất đồng ý kiến. Nếu việc không xong, mọi người thường đổ thừa tại thông dịch sai (5). Và tại trại này, tôi được cố vấn chỉ trước cách tập tân binh để phụ trách thông dịch cho họ bằng những khoá học như liệng lựu đạn, hay phá hoại bằng thuốc nổ C4, hoặc di hành/phục kích ban đêm, sao cho khỏi lạc bằng cách lấy lá cây rừng có chất sáng dính vào cổ áo người đi trước để người sau bước theo...

Tưởng cũng nên nói lúc này Việt Cộng chỉ hoạt động lẻ tẻ, chưa “*ra mặt*” nhiều. Thời gian hơn năm, tôi đã dạn dày với công việc và khói súng. Không biết sợ là gì, nhìn đời “*chút ‘tơ-lo-mơ’ hãnh diện mà kém vui*”. Sau đó, tôi được chuyển về trại Bù-Gia-Mập mới thành lập. Đây là vùng đất đỏ của những người em xứ Thượng thích đeo gùi, tắm suối. Có những em còn lai chút dáng dấp Pháp, nét mặt cũng ưa nhìn. Có lần, tôi đeo theo các nường xuống tắm. Các nường thấy vậy thì nói líu lo đi lên trên đầu dòng. Tôi thấy mình bị “*kỳ thị*” quá chùng chớ các nường thì tỉnh queo (*để chọc quê tôi*).

Tuy nhiên, khi tôi đi phép về Sài-Gòn và nghe thuật lại, lúc Việt Cộng tấn công trại, chúng ào ạt tấn công bằng những đợt xung phong có đặc công ôm bộc-pha (*mìn*) đi trước, phá kềm gai concertina. Lính dân sự chiến đấu anh dũng, bắn tĩa trên từng góc cạnh với mìn claymor đặt quanh vòng đai giựt nổ tung. Và trong căn cứ hình tam giác này, cố vấn Mỹ cũng làm một mũi tên gỗ lớn, trên đặt những lon đựng dầu để khi có biến thì đốt lên, xoay chỉ hướng địch cho máy bay oanh kích. Cuộc tấn công của địch kéo dài hơn 4 tiếng cho tới gần sáng thì chúng rút. Kiểm điểm lại, bên ta mất nửa tiểu đội lính DSCĐ, và một cố vấn LLDB Mỹ bị thương, một trung sĩ LLDB VN bị thương nặng. Còn du kích Việt Cộng chết hơn hai mươi. Cộng thêm 15 súng đủ loại bị ta lấy.

Giai đoạn kể vào khoảng thập niên 1960-1964, tin thủ đô Sài-Gòn rất lộn xộn vì các cuộc tranh đấu cũng như xuống đường của sinh viên/học sinh/sư sãi. Tôi đi trại Minh Thạnh mà lòng cứ vẫn vơ vơ tự hỏi bao giờ tình hình Sài-Gòn mới yên đây? Lúc này, du kích nổi dậy hoạt động như nắm mùa mưa. Toán A, cố vấn LLDB Mỹ

có ba thông dịch viên thay phiên nhau đi hành quân và lo dịch thuật những tài liệu VC do tình báo cung cấp. Hôm tôi phải đi hành quân, Cường là thông dịch viên trẻ, nhỏ con nhất ở lại trại lo công tác dịch thuật. Lúc này, có một toán lính Phi đến trại làm công tác dân sự vụ để chăm lo y tế như phát thuốc cho đồng bào Miên, Thượng, Việt trong vùng còn an ninh. Trong lúc rảnh rỗi, họ chui súng. Có người làm súng “*cướp cò*”, viên đạn xuyên qua vách ván phòng thông dịch, trúng ngay tim thẳng bạn trẻ. Tôi hành quân về thì “*hối ôi...*” Lẽ ra lần này nó phải theo đoàn quân, nhưng nó khai bệnh ở nhà, tôi đi thế. *

Thời gian làm việc trong trại cứ đảo đảo mong chờ được đi phép, lính Mỹ thì R&R (Rest & Recreation). Họ đi Bangkok/Hong Kong. Mình thì về lại đâu đó ở Sài-Gòn để làm điểm tựa “*yêu đời...*” vui chơi chốc lát cho những lần vô rừng hành quân tiếp - *mà cuộc sống không kỳ vọng yên bình, cứ bữa vầy đời nhau*. Lúc này, quân số cơ hữu của LLDB VN chuyển qua để trở thành Biệt Động Quân Biên Phòng. Và “*Camp Good Men*” của LLDB Mỹ đã dời về Vùng 3 Chiến Thuật (3rd Corps Tactical Zone) đóng ở Biên Hoà. Đó là Bộ Chỉ Huy C3 của LLDB Hoa Kỳ sau này***.

Sau đó tôi được điều về LLDB B16 ở trại Chi Lăng thuộc tỉnh Tây Ninh. Tôi theo đại úy Blacker làm cố vấn cho quận trưởng quận Phú Khương. Thỉnh thoảng dẫn ông ra chợ Long Hoa ăn bò nướng ngói, chám mắm nêm (*LLDB được dạy ‘cách mưu sinh thoát hiểm’ nên ăn thứ gì cũng được cả*). Lâu lâu chúng tôi đi theo chừng 2 tiểu đội lính Biệt Kích của trại B16 hành quân đột kích dưới chân núi Bà Đen hoặc vào tận hang ổ du kích VC là Cầu Khởi... ở Tây Ninh để tìm/điệt địch. Nhưng tình hình đáng để ý của quận Phú Khương trong lúc này là hay bị “*nội tuyến*” tiếp tế hoặc bán đồ quốc cấm như thuốc tây, xăng dầu cho VC. Tình báo

báo cáo vậy nên đơn vị tôi lúc đi hành quân, cũng không dám báo cáo cho quận trưởng biết. Có một lần, chúng tôi đang di hành trong đêm, chưa đến nghi điểm mà đã bị trong nhà dân bắn ra tước hạt sen. Nghe tiếng súng quen thuộc của carbine, và đạn bắn trúng kẽm gai nghe chéo chéo. Tôi phản xạ thật nhanh nằm sát đất, cất tiếng chửi: “Đ.m. tụi tao biết tụi mày rồi, tao bắn M79 vô tụi mày thấy mẹ”. Tiếng súng bên kia lập tức ngưng.

Và cũng trong thời điểm này, tin thông dịch viên Thái Khắc Chuyên làm tình báo hai mang, vừa Mỹ với cả Cộng Sản, bị Mỹ phát giác, đưa hấn lên trực thăng bay ra biển xô xuống. Bạn bè thông dịch viên chúng tôi nghe tin hơi bàng hoàng. Giai đoạn này thông dịch viên dân chính “mất điểm” không còn trọng dụng nữa. Tôi cũng quê càng, mặc dù mình đâu có làm chi?! Nên...

Qua những năm 1965-1966 tôi về Vũng Tàu làm cho hãng RMK (Mỹ) xây dựng cầu đường. Tuy nhân tướng yên phận. Nhưng trong dãy phố 6 căn của má tôi có một tên VC người Bắc trước 54 năm vùng (10) tố cáo với Quân Cảnh tôi trốn quân dịch. Tôi bị bắt vào Quân Vụ Thị Trấn nhốt đó chờ giao quân. Lúc lên trại Quang Trung, tôi xin về ngành thông dịch. Sau khi thụ huấn căn bản quân sự ba tháng ở quân trường, nơi đây gọi nhóm tôi về Bộ Tổng Tham Mưu để vào Trường Sinh Ngữ Quân Đội học Anh Văn, khóa 1/67 với cấp bậc trung sĩ thông dịch viên. Lúc ra trường, tôi đỗ hạng 5 trong tổng số hơn 70 đứa, và tôi lựa đơn vị sau 4 người trước ưu tiên chọn về các tiểu khu. Tôi thấy tên “*Thiết Đoàn 5 Kỳ Binh*”, mà không biết là binh chủng gì nhưng tên nghe “*oai/oãi quá!*” Tôi liền chọn đơn vị này. Bảy giờ tôi mới thật sự là Hạ Sĩ Quan thông dịch viên quân đội của binh chủng Thiết Giáp trực thuộc Sư Đoàn 18 Bộ Binh, căn cứ đóng ở Long Khánh.

Đúng là chạy trời không khỏi... “*đắt đỏ với sương mù trên đỉnh núi Gia-Rai hay còn gọi là Chứa-Chan*”.

Tuy vậy, tôi là thông dịch viên đầu tiên về đơn vị làm việc trực tiếp với team cố vấn có 6 quân nhân Hoa Kỳ cho Bộ Chỉ Huy Thiết Đoàn 5 Kỵ Binh, nên coi như tôi được đơn vị “*cung chịu*”. Sau đó mới được bổ sung thêm 2 thông dịch viên nữa để về 3 Chi Đoàn. Thiết Đoàn 5 Kỵ Binh gồm có 1 Chi Đoàn Tank M41 và 2 Chi Đoàn Thiết Vận Xa M113. Tôi đã phục vụ khoảng 6 hoặc 7 teams gì đó. Mỗi team Hoa Kỳ phục vụ 6 tháng. Và team tôi làm việc sau cùng là thiếu tá Joseph E. Conn, cố vấn trưởng của Thiết Đoàn. Lúc đầu còn rảnh rỗi, tôi nói thiếu tá Conn cho tôi học cái gì của Mỹ để sau này tiến thân. Ông nói anh thông minh, học “*Automatic Data Processing*” (4) hàm thụ cũng được. Và ông liên lạc trường quân đội ở tiểu bang Indiana gửi bài học cho tôi mỗi tháng. Tôi vừa học vừa hành quân trong vòng một năm hơn. (Và tôi gửi thư cho nhà trường than đi hành quân liên miên nên không kịp khoá học một năm. Trường ưng thuận cho kéo dài ngày học). Sau đó trường cấp tôi chứng chỉ mãn khoá, và tôi gửi bằng cấp này xin chuyển công tác về “***Trung Tâm Khai Thác An Bài Điện Tử***” (khai thác quân số QĐ22 cho quân đội trong Bộ Tổng Tham Mưu)

Cũng trong thời gian này, quân số thông dịch viên cho xuất ngành để giảm mức thặng dư theo các đợt quân nhân Hoa Kỳ về nước. Nên các thông dịch viên được ưu tiên chọn ngành tuỳ thích như Hải/Lục/Không Quân... hoặc xin theo học khoá sĩ quan OCS (*Officer Candidate School*) tại Hoa Kỳ. Tôi không đi được vì những thằng bạn ở Sư Đoàn biết trước giành chỗ hết rồi.

Và cách Long Khánh khoảng chục cây số có “*Trung Đoàn Thiết Giáp M48*” của Hoa Kỳ là ‘*11 th Cav.*’ ở Long Giao. Họ chịu trách nhiệm khu vực rộng lớn hơn, tới Long Thành-Bà Rịa, đường Long Giao cũng thường bị VC chôn mìn. Trong thời gian đó nhân viên dân sự VN đi làm cho ‘*11 th Cav.*’ bị thương/chết rất nhiều. Riêng Thiết Đoàn 5 Kỵ Binh dưới sự điều động của SĐ18 BB luôn tảo thanh VC và yểm trợ thêm cho các Trung Đoàn BB 43/48/52 của Sư Đoàn 18, hành quân theo lệnh Vùng 3 Chiến Thuật. Khoảng thập niên 1968-70, Cộng Sản ra mặt tấn công dữ dội miền Nam, chúng tạo trận địa chiến liên khu nên các đơn vị phải tảo thanh/càn quét/truy đuổi chúng khắp nơi. Đêm đêm địch bắn hoả tiễn 122ly vào bất kể căn cứ nào của VNCH. Nên Quân Đoàn 3 phải trải rộng sự hoạt động qua Miền, tấn công vào sào huyệt “*Cục R*” của chúng trên đất Chùa Tháp. Sư Đoàn 18 BB đưa Thiết Đoàn 5 Kỵ Binh của Trung Tá Thiết Đoàn Trưởng Trần Văn Thoàn làm tiền đồn thiết kỵ, cho bộ binh từng thiết vượt biên giới vào Mĩ Vệt, Spreyvang, Ba Thu... để truy quét Cộng Sản.

Tưởng cũng nên nhắc chút kỷ niệm thông dịch. Tôi có nhiều kinh nghiệm dịch thuật trong quân đội lúc làm ở LLĐB (5). Một hôm thiếu tá Thoàn (*lúc đó ông chưa lên trung tá*) thuyết trình công việc nội bộ. Dĩ nhiên là có cố vấn. Ông đang nói: “*Cố vấn Mỹ hay để ý đến những việc ta làm để báo cáo ...*” Tôi tự biết “*giới hạn của mình*” nên giả bộ làm ngơ, ngó ra sân vì không muốn người Mỹ để ý đến những việc có “*tính cách nội bộ làm thất lợi cho đơn vị*” rồi sau này họ trách tôi cái gì cũng nói... Không thấy tôi dịch, thiếu tá Thoàn nhìn tôi vội hỏi: “*Sao không dịch...?*” Thiếu tá Conn nhìn tôi lắng nghe. Tôi lật đật dịch sát ý. Một hôm khác, thiếu tá Thoàn cũng thuyết trình một vấn đề nội bộ tế nhị đáng quan tâm cho các Chi Đoàn. Ông nhắc nhở các Chi Đoàn Trưởng: “*Các anh phải theo sát, thật cứng rắn với những đũa ngủ gục lúc*

canh gác... Vì lúc này VC...!” Tôi lẹ miệng dịch; “*You guys must...*” Thiếu tá Thoàn chợt óe lên: “*Sao anh dịch...?*” Tôi cười mỉm, liếc nhìn Thiếu Tá Thiết Đoàn Phó. Tôi không thấy ông giả mặt nghiêm, trái lại con mắt hình như cười vui lòi thêm cái đuôi!
(14)

Rồi tiếp những đợt hành quân...
Miên là căn cứ địa của cộng sản Bắc Việt. Thiết Đoàn chúng tôi tiến chiếm những mục tiêu lương thực tiếp tế của địch mà không có chạm trán đáng kể. Rảnh rỗi, tôi cũng tham gia bắt heo rừng chạy loạn vui chơi với lính. Gặp trung tá Thoàn phán: “*Thằng này học giỏi mà bắt heo cũng giỏi*”. Sau đó, một bữa trưa trận chiến đã tàn, Trung Tướng Chỉ Huy Trưởng Vùng 3 chiến Thuật Đỗ Cao Trí thanh sát mặt trận. Trên trực thăng đáp xuống, ông đội kết-pi với vai áo ‘*sao siết*’ tùm lum (*lúc đó tôi lo ngại Trung Tướng bị VC bắn sể*). Coi xong, ông chỉ tôi, đang ngồi sau lưng Thiếu Tá Thiết Đoàn Phó hỏi: “*Ai đó?*” - “*Dạ, thông dịch viên!*”
(7) Rồi thiếu tá ra lệnh nhẹ cho tôi: “*Tánh, xuống coi mấy hố cá nhân có gì không?*” Tưởng gì chớ mấy vụ lẻ tẻ này bên LLDB tôi làm hoài. Tôi vẫn thi hành lệnh, mặc dù không phải nhiệm vụ của mình. Và trong cuộc hành quân này, Quân Đoàn 3 đem về VN nhiều xe hơi của các chủ đồn điền Tây bên Miên. Tuy nhiên, sau đó trung tướng Trí bị nổ trực thăng chết, lúc đi thị sát mặt trận khác.

Hết hành quân Campuchia thì Thiết Đoàn 5 rút về hoạt động nội địa. Vì thập niên sau Tết Mậu Thân 1968 đến 1975, QLVNCH

mở rộng các mặt trận để đánh đuổi cộng sản Bắc Việt khắp cõi miền Nam. Thiết đoàn được lệnh của Sư Đoàn 18 yểm trợ toán máy cày và xe ủi của Mỹ trong chiến dịch “*Rome Plough*”, khai hoang con lộ vô 200m rừng lá Tánh Linh đi Phan Thiết, len vào các địa phận Võ Đắc-Võ Su, tỉnh Bình Tuy để VC khó ẩn nấp. Thiết Đoàn 5 cho Chi Đoàn 3 Thiết Quân Vận M113 ‘APC’ (*Armor Personnel Carrier*) xuất quân với 2 cố vấn Mỹ của Chi Đoàn. Tuy vậy, các thông dịch viên Chi Đoàn ganh tị là tôi ở Headquarter hoài không đi hành quân; nên lần này Cố Vấn Trưởng bảo tôi đi theo Chi Đoàn 3. Đại Úy Cố Vấn Brown của Chi Đoàn 3 đi với Đại Úy Thanh, Chi Đoàn Trưởng (*vì ông Thanh biết tiếng Anh*). Còn Trung Sĩ Cố Vấn Loyd đi với Trung Úy Đào, Chi Đoàn Phó, có tôi làm thông dịch.

Con đường Rừng Lá cây mọc như hoang địa, cộng thêm cao-su bạt ngàn, nhánh xoà dài mé lộ rất hoang sơ. Đêm đêm đóng quân, khoảng 9-10 giờ thì Chi Đoàn cho tác xạ tự do súng đại liên 50 vào rừng để cảnh cáo dè chừng địch đến gần. Đêm âm u, bóng dáng quê hương xa ngút ngàn khuất đường chân trời. Con đường Quốc Lộ 1 dẫn về Phan Thiết làm tôi nhớ những thằng bạn thân từ thuở hàn vi: Bùi Nhật Huy và Huỳnh Văn Thông, thân trai ra đi mỗi ngã... Tảng sáng hôm sau, xe vừa mới chuyên xích, tiếng báo cáo của hiệu thính viên nói khúc đầu của Chi Đoàn 3 bị phục kích. Việt Cộng tính đánh chia quân thiết kỵ làm hai. Trung úy Đào ra lệnh khúc đuôi của mình vượt lên tiếp cứu. M113 chúng tôi chạy lên tới thì thấy hiệu thính viên của Chi Đoàn Trưởng bị bắn mất đầu, máu chảy tràn bên hông xe. Và M113 chúng tôi tiến lên thì nó cũng vừa cật đầu để lướt lên giồng khoai, đưa mình tênh hênh dễ lãnh B40 như không. Trên xe nhìn xuống, tôi thấy hai VC

nằm úp mặt dưới đất sát bên nhau. Tôi vội vỗ đầu tài xế ra hiệu ngừng lại. Tiếng xích sắt dừng bên chúng. Tôi thấy một tên đang ngo ngoe bàn tay mặt để mò lựu đạn chày nội hoá bọc quanh mình nó, định giựt cho nổ chết chung. Tôi bắn liền. Chúng hết động đậy. Rồi nhảy xuống đất lấy 1 cây B40 và 1 cây AK trao cho trung úy Đào, nói:

- “Súng nè trung úy!”

Đang trao súng và nói thế, thành linh trong lùm cây bên trái một tên bạn quần áo Ka-Ki vàng Nam Định đưa hai tay lên, đứng dậy trước mũi súng tôi nói:

- “Em đầu hàng... Em đói quá!”

Tôi giựt mình, nhưng rất tĩnh. Như có một tia loé xẹt qua đầu truyền linh: “*Không bắn. Bắt sống làm tù binh khai thác có lợi hơn*” (8). Tôi liền hô to:

- “Ra, ra...”

Tôi ghìm cây AR16 để chỗ nào động đậy thì bắn liền. Trung Úy Đào cũng hốt hoảng, ông lấy cây M79 bắn qua đầu tôi đang ở dưới đất vô các bụi cây nổ ầm ào. Tôi giận quá la:

- “... bắn hoài...”

Rồi ông kêu lính bộ binh từng thiết đến lôi thằng “nhóc” ra. Cây AK của nó còn nguyên băng đạn chưa bắn viên nào. Số tôi cũng còn hên. Nếu nó lia một tràng thì tôi, trung úy Đào, hiệu thính viên và trung sĩ cố vấn chết tươi rồi (8). Đại úy cố vấn kêu trực thăng bốc nó về căn cứ Sư Đoàn. Như vậy là “*tổ tam tam*” của thằng nhóc chết hết 2, bị bắt 1. Sau này, tôi mới biết đó là “*Trung Đoàn Đồng Nai*” của Việt Cộng cố chặn đánh đoàn Rome Plough Mỹ để lập công. Kết thúc trận chiến ta tịch thu 10 súng cá nhân. Và sẵn máy cày, máy xúc họ đào lỗ chôn tập thể hơn mười tên.

Khi nghe tin đơn vị bạn chạm súng, “*Lữ Đoàn 191 Khinh Binh*” Mỹ đóng cách đó chừng chục cây số, tướng Mỹ đáp trực thăng đến coi mặt trận. Xong xuôi, ông chỉ về tôi hỏi đại úy cố vấn:

- “Ai đó?”

- “Thông dịch viên ...!” (7)

(Sau một thời gian, tôi nghe tin vị tướng này cũng chết trong cuộc hành quân khác (9)).

Qua ngày hôm sau, chúng tôi được lệnh tập hợp để gắn huy chương tại mặt trận. Tôi được Sư Đoàn 18 BB gắn cho huy chương bạc. Còn phía Hoa Kỳ, tướng Abraham ký giấy để Đại tá Cố Vấn Trưởng Sư Đoàn gắn cho tôi một “*Bronze Star with V*”. (11) Lúc Chi Đoàn 3 hành quân về trại, mọi người trong căn cứ Thiết Đoàn lẫn bên Sư Đoàn mang tâm trạng có vẻ phấn khích lắm. Tôi không biết chi nên cũng bình thường, không để ý đến ai. Lúc về, đi ngang đại úy cố vấn ở “nhà”, ông lấy chân què chân tôi... chọc gheo. Hôm sau thiếu tá cố vấn trưởng Joseph E. Conn cho tôi biết phải qua Phòng 3 Sư Đoàn 18 BB thông dịch cuộc hành quân khác (12). Việc này làm tôi ngạc nhiên. Tôi tự hỏi: ..*thông dịch viên Sư Đoàn đâu hết rồi... mà lại tui? (Vì tôi không biết cố vấn và ban tham mưu Sư Đoàn muốn biết mặt tôi!)*

Lạ đất! “*All the Brasses were there!*” Toàn quan to (*súng cụt*) không! Tôi vẫn dịch như bình thường. Tuy nhiên, vị Đại Úy Phòng 3 Sư Đoàn lên thuyết trình nói thật nhanh những diễn tiến của cuộc hành quân làm tôi hơi chới với. Nghe tai này, dịch cấp tốc ra miệng (13) (*như lúc phi ngựa sắt M113*), làm các vị cố vấn không quen nghe, phê bình gì đó với thiếu tá Conn. Hôm sau, tôi cũng dịch như thế, lần này họ nói với thiếu tá Conn:

- “Hôm nay nghe rõ hơn!”

Thiếu tá Conn liền nói:

- “Thì cũng thẳng hôm qua nó dịch chớ ai.”

Thế là tôi biết vị đại úy đã thử sự “*nhanh nhẹn và gan dạ*” của một thông dịch viên vừa mới lãnh huy chương... (bằng cách nói như xe lửa chạy tốc hành!)

Năm 1970, tôi xuất ngành thông dịch về Bộ Tổng Tham Mưu để làm trong “*Trung Tâm Khai Thác An Bài Điện Tử*” (*Automatic Data Processing Center*), sau này đổi tên lại là “*Trung Tâm Điện Toán Nhân Viên*”, KBC 3888. Chỉ huy trưởng là trung tá Chu Văn Hồ. Thời gian đó, Trung Tâm trang bị máy IBM 360/40 để nhật tu “QĐ22” quân số hằng tháng. Tôi phục vụ tại đây hết 2 năm. Trong lúc này, tôi học thi tú tài. Đâu! Qua năm 1972, Trung Tâm cho tôi đi Hoa Kỳ tu nghiệp (*vì đây là tài khoá cuối cùng*). Và phải thi vòng loại để học thảo chương (*programming*) với các ngôn ngữ máy như Cobol, RPG, Assembler... Lúc thi, tôi hơn thẳng bạn cũng thông dịch viên chuyên ngành chỉ một chữ “*Seasoning*” (*là gia vị mà nó tưởng là mùa*).

Tôi bay qua California. Vừa bước xuống phi trường quân sự Travis thì tôi có cảm giác như mình “*lạc vào chốn hoa đăng*”. Đèn đuốt sáng trưng, bông hoa rực rỡ, con người đẹp và lịch sự, các loại xe đậu thẳng hàng như đang chờ khách du lịch. Nhìn quanh không có bao cát làm lô-cốt hay các hàng kẽm gai concertina chặn lối quân thù. Tôi hít một hơi dài để cảm nhận sự dễ chịu làn không khí tự do thanh bình của Hoa Kỳ vào trong tôi. Đoàn chúng tôi vô trình diện phòng liên lạc để ngày thứ Bảy về thủ phủ Indianapolis, tiểu bang Indiana là nơi phải trình diện học tập.

Thấy thế mà không phải thế. Sự hoà đồng của nước Mỹ hiện nay đã chia cắt tâm tình người Mỹ. Tôi cảm “*thấy nước Mỹ mênh mông/im ắng vậy mà lại chật hẹp lòng người ...*”, vì tụi Hippie lộng hành khắp nơi không dễ thương chút nào! Đi đâu cũng gặp chúng biểu tình làm dậy sóng nổi hận lòng của người Mỹ... ghét chiến tranh VN, do truyền thông cánh tả loan tin tiêu cực về chính thể VNCH mà phần lớn tội cũng do nữ tài tử Jane Fonda thân cộng, ra Bắc ngồi trên cổ đại bác của Hà Nội. Rồi về Mỹ lái nhải tuyên truyền nhảm!

Nhân một hôm ra phố chơi, tôi gặp đoàn phản chiến đi biểu dương lực lượng, cầm cờ “*Mặt Trận Giải Phóng Miền Nam*” hô to: “*One two three four... What the hell you fight for..? One two three four... What the hell you fight for..?*”

Tôi lật đật lánh mặt vô đâu đó, sợ chúng nhận diện là người lính miền Nam VN sẽ đánh. Tuy la dữ vậy, nhưng chúng đi trong vòng trật tự. Để lại lòng tôi bao tâm trạng vu vơ. Và...

Trong lúc này, cuộc chiến lên cao độ! Truyền hình Mỹ chiếu cảnh chiến trường Bình Long An Lộc mà những hình ảnh tàn phá của chiến tranh hiện ra một cách lung linh sinh động trên màn TV màu. Tôi thấy vị sĩ quan Biệt Cách Dù 81 làm nhiệm vụ giải toả An Lộc bạt tay một người lính dưới quyền đã làm gì đó không xứng danh là lính của QLVNCH. Du học sinh như tôi tạm thời tránh chiến tranh chút rồi cũng phải về... Có người khuyên tôi đào ngũ, chuyển hồ sơ đã học cho hãng IBM để sau xin vào làm. Tạm thời qua Canada sống chừng 6 tháng rồi về lại Mỹ mọi chuyện sẽ ổn, không sợ bị bắt đưa về VN. Tuy nhiên, tình yêu đất nước “*dù có tôi tả*” cùng vợ con tôi, cũng không nở lia. Tôi lại về phục vụ để hơn 2 năm sau, tháng 4-1975 miền Nam thất thủ. Tôi vội chôn quá khứ.

Từ Biên Hoà quê vợ tôi về Thủ Đức đào ao nuôi cá, chăn gà và liệm luôn những tấm huy chương... vào lòng mẹ đất thương đau.

Bạn đọc mến,

Mỗi đoạn viết dậy lên cái quá khứ lúc truy tìm nhớ lại mờ mờ nhân ảnh. Và cuộc đời của những người lính góp phần nhỏ nhoi trong cuộc chiến cũng ít nhiều có mặt trong thực tế chiến tranh - và khi tôi viết lại để bạn đọc lướt qua cũng như một hồi ký để giả biệt thời gian xưa lúc đời ta còn hiện hữu.

(1) Tưởng cũng cần nhắc lại có giai thoại ở đây do anh bạn Hạ Thảo Yên nói là khoảng thời gian trước đó, sau khi tạm bình định xong các thế lực. Một hôm Tổng Thống Diệm mới di hành “*thăm dân cho biết sự tình*” với hai nhân viên an ninh, Ông tình cờ đi ngang qua Hạnh Thông Tây, Gò Vấp ngã ba Chú Ía, gặp các “*nàng Kiều*” chạy ra níu kéo, réo gọi: - “*Anh Hai! Anh Hai đi chỗ khác làm chi, vào đây chơi với em đi...*” Tổng Thống Diệm sừng sờ giận tím mặt. Sáng hôm sau, Ông “*lấy dĩa dĩa*” vị quận trưởng thành viên bị “*cho lăn*” ra đơn vị tác chiến.

Chú thích:

*Có những điều không thể nói ra là trong quân đội, lúc đi hành quân phục kích, bỗng có con mang (*loại hươu nhỏ*) trong rừng đi ra, kêu hoang hoác chỗ đóng quân là đêm đó có đưng trận và người chết. Hay trong trường hợp một thương sĩ đáng lẽ ở nhà lo hậu cứ mà xung phong đi hành quân thế giùm người khác thì sẽ mang xác về!

**Sau khi ra hải ngoại, anh làm chủ nhiệm kiêm chủ bút tờ Atlanta Việt Báo.

*** Có thể thời gian năm tháng không chính xác cho lắm.

(4) Tiền thân của computer, PC, iPad, iPhone, Smartphone hiện nay.

(5) Có khi Mỹ nói “gà”, Việt nói “vịt...” Tôi phải dịch làm sao cho khéo để cả hai đồng ý đó là con “ngỗng đực”. Nên tôi rút nhiều kinh nghiệm sau này.

(6) Nâng cấp cho bằng với địa vị. Trước 75, tôi có đọc một bài báo nói về người được “*thăng cấp nhiệm chức*” đại khái có một cách ứng xử chưa tương xứng với địa vị... Vừa nhỏ nhen (*của cấp dưới*), vừa hách-xì-xằng (*như cấp trên*) trong sự tương giao xử sự của hai nhân vật mang chức vụ thấp-cao trong một con người. (7) Hình như tôi mặc quần áo 4 túi trông cũng phong.

(8) Điều này làm cho tôi tin con người có số.

(9) “Giai nhân tự cổ như danh tướng. Bất hứa nhân gian kiến bạch đầu!”

(10) Sau 75, tôi mới biết lúc khứa lão làm chủ tịch phường Lê Lai, Vũng Tàu.

(11) Sau 75, tôi sợ đem chôn sau nhà lúc đào ao nuôi cá.

(12) Tôi không biết là các cấp trên muốn gặp tôi. Vì, thông dịch viên hiếm khi được huy chương do đụng trận.

(13) Dịch thật nhanh bên tai cố vấn các diễn tiến hành quân mà sĩ quan chỉ huy VN đang nói/ra lệnh lúc ngồi trên thiết vận xa vừa chạy tiến chiếm mục tiêu, trong lúc pháo binh bắn đạn nổ tới tấp trước mặt xe M113 để dọn đường.

(14) dĩ nhiên là có những việc không muốn ‘*người ngoài*’ biết trong nội bộ.

Thiết Đoàn 5 Kỵ Binh

Ngược mắt ngược đường sỏi đá
đêm đầu vúi lầy tảng buồn
loay hoay theo hồn mặc cả
thuốc đầu quần cửa xe vuông!

Thiếu em anh còn một mình
giải buồn nào hơn chiến chinh
khổ đau nào nguy trang lá
cây sầu treo trái lặng thình!
Đời nhốt tuổi anh ba mươi
trả cho đồng bạc cuộc đời
em còn một chút thân làm dáng
thôi, trả em về với cuộc vui!

(pđn).

IBM 360/40

Sáng sờ em “*request*”
Em đòi anh “*set date*” (1)
Rồi “*sys... sys*” (*) “*00D*” (2)
Muôn “*merge*”(3) cần phải “*Check*”(4)
Thôi mà em chọc quê.

Anh mà “*00C*”(5)
Đừng tào lao em nhé
Để tình mình thêm mê...
Khi “*sort*” em lên “*đĩa*”
Đòi mấy lúc “*matching!*”
Đừng “*cancel*” cứng nhé!
Anh rất buồn khi “*in*”.

Biết... có lúc cần “*file protect*” (**)
Em sợ “*output*” (6) “*extent ?*” (7)
Làm-tình mình “*out sequence*” (8).
Anh “*retry*” (9) lần hai.

Anh lại lầm “*assign*” (10)
“*Device*” (11) em chưa “*up*” (12)
Nên “*hold exec ...*” (13) dài dài.

“*Ai Bị M*” (14) không thích
Với “*chương trình*” (15) bực mình
Đừng cố ngồi “*edit*” (16)
Mời “*kết hợp*” (17) rồi “*link*”. (18)

pđn

Chú thích:

Đó là những ngôn ngữ kỹ thuật và ký hiệu của các máy điện toán IBM xa xưa. Để sau này thăng hoa thêm ta có những điện thoại quẹt (touch) thông minh như iPad, iPhone cùng với 3D... Tuy nhiên, trong Trung Tâm Điện Toán hồi đó, tôi làm thơ có tánh cách chọc ghẹo các sĩ quan trẻ thạo chương viết “ngôn ngữ máy” rất giỏi như đại úy Thảo chuyên viết Assembler; đại úy Hai chuyên về RPG, chuẩn úy Cẩn Cobol... để thảo ra các chương trình đút kết mỗi/hay 3 tháng lần như “Lao Công Đào Binh”, “Tiểu Sử Thăng Thưởng Sĩ Quan”, “Quân Số Hải/Lục/Không Quân”, “Quân Số Địa Phương Quân”, .. vân vân... để TT quản trị hồ sơ/hoặc đưa cho cố vấn Mỹ theo yêu cầu./.

Một tô phở tái nạm gầu gân sách cho Tâm Hồn Việt!

phương điền nguyên